

FRANSA'NIN KISA TARİHİ

Kardelen ÇELEBİ*

Fransa tarihi, ilk yazılı kayıtlara bakıldığında Demir Çağı'ndan itibaren başlar. Fransa adı Frankların yurdu anlamına gelen Francia sözcüğünden gelmektedir. Günümüzde Fransa'nın bulunduğu konum önceden Galya adındaki bir Roma İmparatorluğu eyaletinin bulunduğu yerd. MÖ 53-58 yıllarında yapılan Galya Savaşları ile Roma İmparatorluğu Galya'yı fethetmişti. Daha sonra Galya, beşinci yüzyıl sonlarında Frank Kralı I. Clovis tarafından kendi hükümdarlığı altında birleştirilmiş ve bölgede yüzyıllarca egemenlik sürecek bir Frank hâkimiyetine zemin oluşturulmuştur. Franklar, sekizinci yüzyıla kadar Frank Kralı Clovis ve mensup olduğu Meroven Hanedanlığı ile yönetilmiş olsalar da sonrasında yönetimi Karolen Hanedanlığı almış ve hükümdarları Şarlman ile bölgedeki Frank egemenliği doruğa çıkmıştır. Karolen İmparatorluğu döneminde Hugh Capet tarafından 987 yılında Capet Hanedanlığı kurulacaktır. 1328 yılında son Capet hanedanı üyesinin ölmesiyle birlikte tahta kimin çıkacağı sorunu ortaya çıkmıştır. Bu durum da Valois Hanedanı ve Plantagenet Hanedanlığı arasında yaşanan bir çatışmaya, vekalet krizine neden olmuştur. Bu iki hanedanlık arasında yaşanan gerilim Yüzyıl Savaşları olarak adlandırılır. 1337'de başlayan savaş, 1453'te Valois Hanedanlığı'nın zaferi ile sonuçlanmıştır. Yüzyıl Savaşları'nın kazanılmasının ardından Fransız milliyetçiliği ve Fransız monarşisi güç kazanmıştır. Bu dönemde Fransa merkezi mutlak monarşi ile yönetilmeye başlanmıştır.

İlerleyen yüzyıllarda bir Fransız Rönesansı ve reformu yaşandı. Fakat bu dönemde yeni bir veraset savaşı daha olmuştu. Fransız din savaşları sırasında son Valois Kralı III. Henri ve Bourbon Hanedanı ile Guise Hanedanı arasında veraset savaşı yaşanmıştır. Bu savaşın galibi Naverre Kralı, Bourbon Hanedanı velihahtı IV. Henri olmuştur. IV. Henri kendi hanedanlığını güçlendirerek, 16. yüzyılda bir Fransız sömürge imparatorluğu kurdu. 18. yüzyıl sonlarında monarşi ve onun oluşturduğu kurumlar yıkılarak, cumhuriyetler ilan edilmeye başlandı. Buna sebep olan önemli olay ise 1789 yılında yaşanan Fransız Devrimidir. Fransız Devrimi mutlak monarşilerin gücünü sarsarak, cumhuriyeti oluşturan, milliyetçilik akımını getiren, aydınlanma düşüncesinin yansıması sayılan bir harekettir. Bu hareket 14 Temmuz 1789 Bastille Baskını ile başlamış, 1799'da sona ermiştir. Düşünsel temellerini; Descartes, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Locke gibi aydınlanma filozofları oluşturmuştur. Yaşanan ekonomik ve toplumsal olaylar da devrimin yaşanmasında etkili olmuştur. İlerleyen süreçte Fransa, Napolyon Bonapart tarafından Birinci Cumhuriyet ile yönetilmiş, sonrasında Napolyon Savaşları ile Napolyon yenildiğinde rejim kargaşaları yeniden gündeme gelmiş ve bunun sonucunda bir süre monarşi ile yönetim gerçekleşmiş, daha sonra İkinci Fransa Cumhuriyeti ve 1870'te Üçüncü Fransa Cumhuriyeti kurulmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'na gelindiğinde Fransa Üçlü İtilaf grubunda yer almış, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ise müttefik devletler ile birlikte olmasına karşın Naziler tarafından ele geçirilmiş ve bir kısmı mihver devletleri, bir kısmı Vichy Hükümeti tarafından kontrol edilmiştir. Özgür Fransa ile Dördüncü Fransa Cumhuriyeti kurulmuş fakat bu durum kısa sürmüştür. Charles de Gaulle liderliğinde Beşinci Fransa Cumhuriyeti kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı yıllarından sonra Fransa, BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi ve NATO üyesi olmuştur. Ayrıca Fransa Avrupa Birliği'nin oluşumunda da katkıda bulunan ülkelerden biridir. Demokrasi, eşitlik, yurttaşlık, cumhuriyet gibi kavramlara yapmış olduğu katkılarla önemli bir geçmişe sahip olan ülkelerdendir. Günümüze gelindiğinde ekonomik, kültürel, tarihi, sosyal, politik açılardan bakıldığında da Fransa'nın önemini halen koruyor olduğu göze çarpmaktadır.

*Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi